

**RĂSTIGNIREA
MONAHISMULUI ROMÂNESC:
Decretul 410/1959**

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Mitropolia Moldovei și Bucovinei
Editura DOXOLOGIA
Iași, 2009

*Volumul cuprinde lucrările susținute în cadrul Simpozionului
„Decretul 410/1959 – Moment de oprimare a monahismului românesc”
desfășurat la Mănăstirea Secu, pe 27 noiembrie 2009.*

Redactor: Dragoș Dâscă

Tehnoredactor și culegere text: Daniela Ungureanu

Prelucrare imagini: Mariana Cojocaru

Design: Lucian Dragomir și Leonard Lunguleac

DTP: Leonard Lunguleac

Editura DOXOLOGIA, Cuza-Vodă 51, 700038, IAȘI
Tel.: (0232)216693; (0232)218324; Fax: (0232)216694
<http://editura.doxologia.ro>, email: editura@doxologia.ro
Tiparul executat la Tipografia DOXOLOGIA

© DOXOLOGIA, 2009
ISBN 978-606-8117-69-0

Cuprins

Abrevieri	7
† TEOFAN, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei Binecuvântare	9
† PIMEN, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților Martirii – model de viețuire în fața secularizării	14
† Ioachim BĂCĂUANUL, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului Un gând pios despre martirajul monastic	17
† Emilian LOVIȘTEANUL, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Râmnicului Monahismul din Moldova și Decretul 410/1959	21
Prof. Dr. Pr. Ion VICOVAN, Decretul lui Al. I. Cuza din 1864 și Decretul nr. 410 din 1959 – privire comparativă: context, conținut, consecințe	49
Lect. Univ. Dr. George ENACHE, Problema monahală în România modernă. Între indiferentismul liberal și negarea comunistă	69
Arhim. Timotei AIOANEI, Consecințele nefaste ale Decretului 410/1959 asupra vieții monahale din Arhiepiscopia Bucureștilor	101
Arhim. Melchisedec VELNIC, Ce s-a urmărit prin Decretul 410/1959?	119
Stavrofora Teofana SCÂNTEI, O tristă amintire despre anii de pibegie a călugărilor	129
Adrian Nicolae PETCU, Părintele Cleopa Ilie în documentele Securității	136
Ionuț Constantin PETCU, Aplicarea Decretului 410/1959. Studiu de caz: Schitul Crasna, județul Prahova	169

Binecuvântare

† TEOFAN,
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

În cursul acestei dimineți, am săvârșit Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie cu Preasfințitul Părinte Emilian de la Râmnicu-Vâlcea, cu câțiva părinți stareți și în prezența multor credincioși.

La momentul rânduit, după citirea Sfintei Evanghelii, s-a rostit ectenia pentru odihna celor plecați dintre noi. În acele clipe ne-am gândit la ei; gândul s-a îndreptat spre acei călugări, acele călugărițe, acei frați, acele surori care, acum 50 de ani, au părăsit zidurile mănăstirii unde intraseră de câteva zeci de ani sau cu câteva zile mai înainte, făgăduind lui Dumnezeu că vor petrece, cum spune slujba tunderii în monahism, în viață monahală: feciorie, sărăcie și ascultare până în ultima clipă a vieții lor în această lume. Unii au făcut-o, alții, poate, mai puțin. Ca o străfulgerare, gândindu-mă la ei pentru o clipă, mi-a venit în minte o sfântă și dumnezeiască slujbă săvârșită acum șapte-opt ani în marea catedrală de la Moscova „Hristos Mântuitorul”, în care au fost canonizați peste o mie de arhierei și preoți, monahi, creștini laici care au murit în închisorile sovietice în anii '20, '30, '40. Atmosfera care s-a creat în acel moment acolo, înainte de începutul Sfintei Liturghii, când s-a săvârșit ultimul parastas – așa cum este rânduiala în Biserica Ortodoxă pentru cei care urmează să fie anunțați către poporul de față ca făcând parte din rândul sfinților recunoscuți de Biserică, fiind bineplăcuți ai lui Dumnezeu –, atmosfera care a fost trăită cu intensitate multă de cei peste două sute de arhierei care au săvârșit atunci

Sfânta Liturghie, am resimțit-o parcă aici, la o scară mai mică, ce-i drept, dar nu mai puțin real. Gândindu-mă, spun, ca o străfulgerare, la tot ceea ce s-a întâmplat în acel an, 1959, și în anii care au venit după aceea, pentru sute de monahi și monahii (aici, în cursul zilei de astăzi vor fi probabil menționate și cifre), care au părăsit zidurile mănăstirilor. Unii s-au întors, alții au luat drumul închisorilor și au murit acolo, alții au revenit în mănăstire, cei mai mulți au plecat la cer; unii dintre ei, câțiva, probabil, și pe zi ce trece mai puțini, încă sunt în viață.

Prima mea întâlnire cu cei care au trecut prin momentul 1959 s-a petrecut chiar în primele zile, în primele săptămâni ale vieții mele pe pământ. N-am știut până la vârsta de trei-patru ani sau nu înțelegeam foarte bine de ce în familie la mine erau doi tați și două mame. Vedeam doi bărbați și două femei. Crescând, mi-am dat seama despre ce este vorba. Erau acolo sora mamei, care fusese călugăriță și fusese dată afară în '59 (și unde să meargă decât la sora ei!), și un părinte, care acum este pe moarte, părintele Teofil de la Schitul Slănic, ierodiacon într-un schit la câțiva kilometri de satul natal, și care fusese izgonit din mănăstire în urma aceluiași decret. Și unde să se așeze decât într-o familie atașată de Biserică!... Și așa i-am întâlnit în primele zile, în primii ani ai vieții, acolo, în ograda casei părintești, neînțelegând prea bine despre cine și despre ce este vorba.

În anul 1964, măicuța s-a întors la mănăstirea ei; prin anii '70, părintele a reușit să se întoarcă și el în mănăstire. De-a lungul anilor care au urmat, cunoscându-i pe cei doi, am început să mă interesez mai mult despre rațiunea petrecerii lor în acea perioadă în afara mănăstirii. Mi-au povestit ce s-a întâmplat, fiecare cu povestea lui, cu drama lui, cu durerea lui, situație pe care am întâlnit-o ulterior adesea, ca o fantomă ce urmărea foarte multe persoane care trecuseră prin acea izgonire.

Am cunoscut, de asemenea, o măicuță de la Mănăstirea „Dintr-un lemn” care a trecut prin aceeași dramă. Are aproape 70 de ani de viață călugărească. Am întrebat-o acum vreo doi-

trei ani: „Ce mai faci, măicuță, ce-ți mai dorești acum?”. Două doruri sau două gânduri sau două dorințe și le-a exprimat; dar de fapt una singură: să-i ajute Dumnezeu să moară în mănăstire. „Dar de ce te temi?” „Păi, mi-e teamă, Vlădica! Mi-e teamă pentru că ceea ce am pățit eu în anul acela, 1959, nu mai pot uita și am tot timpul sentimentul că mâine iarăși cineva scoate de la sertar un document precum acela... și eu doresc să mor în mănăstire”. Și nu putea și nu poate încă să se detașeze de teama că, într-o zi, același lucru se poate întâmpla. Se înșală, probabil, sau cine știe ce premoniție are în suflet, dar prin ea mi-am dat seama că intensitatea cu care momentele acelea au fost trăite a rămas puternic înrădăcinată în ființa multora, pentru că cel care a cunoscut o dată și a încercat să trăiască, câtuși de cât real, dulceața vieții călugărești e foarte greu să o uite. Și în viața călugărească se întâmplă adesea multe ispite și totuși cele mai multe dintre persoanele care au intrat pe poarta mănăstirii rămân până la sfârșitul vieții acolo. Mai sunt și excepții, și anumite persoane revin în lume. Am întâlnit câteva din ele. Și-au găsit un rost în lume, dar nostalgia după acei doi, trei, zece ani trăiți în incita mănăstirii este foarte puternică – așa cum îmi mărturisea acum vreo doisprezece-treisprezece ani, la Patriarhie, o fostă monahie. Îmi spunea: „Atunci când văd un călugăr sau o călugăriță pe stradă, îmbrăcat sau îmbrăcată, sau când aud toaca în jurul unei biserici, închid ochii, ca să nu văd călugărul și călugărița respectivă, și-mi pun degetele în urechi, ca să nu aud toaca, fiindcă nu pot rezista auzind și văzând ce am trăit și ce am pierdut”. Și gândesc eu că aceste lucruri mărturisite de acea persoană au fost trăite și poate încă sunt trăite de mulți dintre cei care au trăit și au fost alungați din mănăstire în 1959. Pentru că mulți s-au întors în mănăstire – sunt și printre noi, aici, câteva persoane. Mulți însă au rămas în lume; poate și acum rătăcesc pe străzi, în orașe și în sate, nemai-îndrăznind să se întoarcă, ori problemele din familie îi țin legați acolo unde sunt.

suri pe care le vom petrece împreună vor fi ca o prelungire a Liturghiei de dimineață. După aceea, poate, vom avea capacitatea noi, arhieriei, părinții stareți, starețele, călugării, călugărițele prezenți aici, de a ne da seama mai bine de harul pe care, cu mila lui Dumnezeu, l-am primit în momentul în care am hotărât într-o bună zi să luăm drumul pustniciei călugărești. Pentru că nu vor mai fi probabil – nădăjduim din tot sufletul – momente politice precum „1959”, însă clipe mai dureroase, poate, decât acelea pot să fie, și ca pregustare deja sunt. Presiunea pe care propriile slăbiciuni și duhul lumii o exercită asupra Bisericii, în general, și asupra vieții călugărești, în special, acest duh al lumii, dacă nu avem, prin mila lui Dumnezeu și prin puterea Lui, forța de a-l înlătura din templul lui Dumnezeu, pătrunderea acestui duh adânc în viața mănăstirii se poate dovedi într-o bună zi mai periculoasă decât Decretul 410, cu toate victimele pe care acel moment le-a născut în sânul Bisericii noastre. Vă mulțumesc!

Martirii – model de viață în fața secularizării

† PIMEN,
Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților

Așa cum mă vedeți și mă cunoașteți, mai mult sau mai puțin, am primit de la CNSAS statut de „colaborator al Securității” ... Am citit câteva documente pe care le invocă... trebuie să rabd, să mă smeresc și nu peste mult timp adevărul sigur îl veți afla. Am încercat să consemnez ce-a fost atunci în felul în care Maica Stareță Teofana a făcut-o.

Este interesant să te folosești de documentele întocmite de slujitorii Securității, dar îți mai trebuie ceva: să citești printre rânduri, iar aceasta depinde de cum citești. Ar fi interesant să se știe ce și cum erau cu adevărat acei oameni, acei tirani, ca oameni în viața de zi cu zi, nu vorbesc de ceea ce s-a petrecut în închisoare. Să cercetăm în lumina documentelor Securității, dar și în lumina unor mărturii ale celor care au trăit sau ale celor care au ucenicit pe lângă cei care au trăit aceste evenimente tragice. Am citit vreo trei materiale din ziarul nostru *Lumina* și într-unul din numere, la sfârșit, se consemna: „Să ne rugăm Bunului Dumnezeu ca să nu mai vină peste noi, monahii, o prigoană cum a fost, dar să fim cu luare aminte să ne străduim ca viața monahală, viața duhovnicească să nu fie pândită de secularizare”. În perioada regimului comunist, referitor la măsurile îndreptate către monahi, erau situații peste puterile noastre, nu aveam încotro, însă, cu siguranță, stă în puterea noastră, cu ajutorul lui Dumnezeu, ca să nu cădem în mrejele secularizării care ne paște clipă de clipă. Diavolul a încercat, s-a străduit,

n-a reușit în zona Uniunii Sovietice, iar acum s-a mutat în zona Uniunii Europene cu o firmă foarte atrăgătoare – globalizarea, deci unitatea, și în cadrul acestei globalizări este programul de secularizare pentru noi. Ce facem noi, cum întâmpinăm noi această primejdie? Aceasta este o problemă care trebuie discutată în frica lui Dumnezeu.

În aceste vremuri vine puțin, câte puțin, ispita. Una dintre cele mai mari ispite este secularizarea. Eu o văd, la vârsta mea, ca fiind marea primejdie pentru conducătorul mănăstirii, pentru secretarul mănăstirii, pentru econom, pentru un viețuitor de rând care trebuie să se lepede de toată grija lumească. El nu știe, dar noi suntem datori să îndrumăm. E mare ispită, de noi depinde și totuși nu reușim și eu nu pot să-i condamn pe părintele stareț și pe maica stareță pentru că nici eu n-am putut să-i conving, și-i văd încoace și-ncolo. Este o secularizare și în multe alte aspecte. Și-mi cer iertare de la început până la pământ pentru ceea ce vreau să spun. Deci trăim o secularizare ca și cei din lume... cred că mă veți scuza la vârsta pe care o am. Când am intrat în sală aici și am văzut aceste sticle cu apă și pahare pentru fiecare am zis: „Aici suntem la Parlament!”. Este adevărat că ai nevoie, bolnav fiind, de un pahar de apă și o cană acolo, dar în dreptul fiecăruia eu știu dacă mai avem duhul acesta al călugăriei? Asta e situația! Eu mă simt permanent sau vreau să mă simt permanent călugăr pentru că e frumoasă viața aceasta de călugăr, viață de înger în trup cine poate să trăiască... Dar așa ne străduim fiecare! Părintele Serafion Zaharia care a fost la Neamț și care este acum prezent cu noi, el are o memorie foarte bună, să povestească așa cum a fost ca să călcăm cu picioarele pe pământ, să vedem prin ce primejdii am trecut și cum Dumnezeu ne-a ajutat.

Părintele Stăniloae, Dumnezeu să-l ierte, face distincție între ispită și încercare. Încercarea vine de la Dumnezeu, însă, în ceea ce privește ispita noi suntem autorii pentru că cedăm puțin câte puțin, pentru că tot puțin câte puțin vine cel rău.

Așadar, să luptăm și cu unele și cu altele, dar mai ales cu ispitele și cred că prin ceea ce au trecut cei care au părăsit mănăstirea și mai ales cei care au înfundat pușcăriile au rezistat și pentru faptul că viața creștină nu poate fi lipsită de necazuri, de încercări, de ispite, de aceea trebuie să ne străduim cât putem. Aceasta este viața creștină, pentru că așa cum scrie Sfântul Apostol Pavel „al vostru este nu numai a crede în Hristos, ci și a pătimi pentru Hristos”. Prin multe necazuri trebuie să trecem ca să intrăm noi în Împărăția lui Dumnezeu. Mântuitorul a spus: „În lume necazuri veți avea; dar îndrăzniți. Eu am biruit lumea” (Ioan 16, 33). Prin urmare, să luăm aminte și să biruim și noi lumea păcatului.

Un gând pios despre martirajul monastic

† Ioachim BĂCĂUANUL,
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului

Mă bucur că am asistat astăzi la un eveniment unic, care evidențiază rolul mărturisor pe care l-a avut monahismul românesc în contextul socio-politic, într-un regim totalitar, ce a încercat subminarea vieții religioase în toate aspectele ei. Maica stareță Olimpiada de la Agapia a spus că „această amintire, anamneză, trebuia să fie făcută mai des, în ultimii 20 de ani, de când Biserica și-a căpătat libertatea de a se manifesta în mod plener și deschis, în mod liber”, subliniind în felul acesta nu numai necesitatea raportării permanente la elitele spiritualității ortodoxe românești, ci și datoria pe care generația actuală o are de a permanentiza roadele jertfei acesteia. Semănăm astfel în conștiința contemporanilor certitudinea că sacrificiul lor nu a fost zadarnic. În orice caz, totul se face la timpul său, sub directa oblăduire a pronoiei divine și în conformitate cu chemarea Lui. Căci este înscris în cartea veșniciei lui Dumnezeu că niciun fir de păr din capul nostru nu cade fără știrea Celui de sus, cu atât mai mult întâlnirea noastră și aceste evocări ale numelor celor care au trecut prin prigoana comunistă.

Eu vin dintr-o eparhie care a pățit mai mult poate decât altele, resimțind mai acut efectele acestui Decret 410, de tristă amintire pentru călugări. Domnul profesor Petcu a vorbit aici despre Mănăstirea Vladimirești. Aceasta era pe atunci în Eparhia Romanului și Hușilor. În Moldova, Decretul s-a aplicat diferit, mai ales în Eparhia Romanului și Bacăului de acum, Romanului și Hușilor de atunci. Am văzut că în 1949 erau 1940 de călugări și călugărițe în mănăstiri; după 1959 s-a ajuns

deși este sumbră poate, totuși este cea care încununează, mai mult decât pe oricine, pe cel care își asumă crucea monahismului.

Astăzi, la prima vedere avem un monahism înfloritor, mănăstirile s-au umplut - văd în harta din trapeza mănăstirii Secu -, numărul mănăstirilor este impresionant, chiar și numărul călugărilor care le populează. Însă, așa cum Înaltpreasfințitul Părinte Pimen atrăgea atenția, să fim circumspecți în a vedea ceea ce ne pregătește viitorul. Probabil că nu va mai fi un decret de tipul acesta. Orice ar fi, însă, noi trebuie să fim fideli și să rămânem legați de rânduielile monahale și de ascultare, fiindcă monahismul, dezvoltându-se în libertate, este mai greu de cesionat. Primul lucru de care trebuie să dăm dovadă este asumarea, în libertate fiind, a unui înțeles al martiriului adaptat noilor vremuri, în sensul de martori și mărturisitori ai lui Iisus Hristos. Chiar dacă timpul contemporan evidențiază existența unei tendințe sporadice a monahismului spre bigotism, credem, totuși, că aceasta nu este în consens cu dezideratul ce accentuează și dă întâietate modului de a fi și apoi celui de a face. Așadar, avem datoria de a deveni niște modele în această lume, pentru a-i schimba fața în perspectiva celor care, după noi, vor încerca să țină aprinsă lumina Ortodoxiei.

Vă mulțumim și vă felicităm pe toți cei care ați avut această inițiativă de a organiza și în Mitropolia Moldovei și Bucovinei o astfel de întâlnire. Sper că este de bun augur pentru stareții și starețele care au avut șansa să participe la evenimentul de față. Cred că vor fi purtătorii de mesaj în obștile și mănăstirile lor și-i vor întări duhovnicește pe cei păstoriți, îndrumându-i să meargă pe calea trasată anevoios de înaintașii pomeniți și, totodată, să fie responsabili de viețuirea lor în mănăstirile noastre. Să dea Dumnezeu ca și noi, ca părinți duhovnicești, să dăm naștere unui monahism eficient. Îmi amintesc că la Mănăstirea Bistrița am fost primul călugărit, după 40 de ani de secetă, și de atunci s-a umplut mănăstirea...

Mulțumim, Înaltpreasfințitului Mitropolit Teofan, că ne-a făcut onoarea de a participa la acest moment comemorativ și sperăm să ne mai vedem în astfel de contexte evocatoare ale marilor valori ale spiritualității ortodoxe românești.

Monahismul din Moldova și Decretul 410/1959

† Emilian LOVIȘTEANUL,
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Râmnicului

Anul acesta se împlinesc 50 de ani de când regimul comunist din România a dat cea mai grea lovitură Bisericii Ortodoxe Române prin Decretul 410 din 19 noiembrie 1959, care prevedea ca în mănăstirile de monahi să rămână numai personalul ce împlinise sau depășise vârsta de 55 de ani, iar în mănăstirile de călugărițe, numai personalul care atinsese vârsta de 50 de ani. În urma aplicării acestui decret au fost excluse din monahism câteva mii de monahi și monahii și au fost desființate mai multe mănăstiri și schituri. În cele ce urmează voi încerca prezentarea situației mănăstirilor din Mitropolia Moldovei și Sucevei (astăzi Bucovinei), înainte, în timpul și după apariția Decretului 410.

Înainte de promulgarea acestui decret, aparatul represiv comunist își intensificase acțiunile de supraveghere a mănăstirilor (indiferent de cult) încă din anul 1948, când mai multe organizații anticomuniste, între care și Mișcarea Națională de Rezistență, au găsit un sprijin important în bisericile, mănăstirile și schiturile din întreaga Biserică Ortodoxă Română¹.

Noua prigoană declanșată contra mănăstirilor în anii 1958-1960 corespunde „celui de-al doilea îngheț” intervenit imediat după retragerea Armatei Roșii din România. Valul de arestări

¹ Constantin Aioanei, Cristian Troncotă, „Contra «armatei negre a călugărilor și călugărițelor»”, în *Magazin Istoric*, anul XXX, nr. 1(346), ianuarie 1996, p. 3.

căruia i-au căzut victime intelectuali, clerici (monahi), studenți trebuia să arate Kremlinului că liderii PRM de la București nu au abandonat „vigilența revoluționară”.

Campania împotriva mănăstirilor a fost reluată în anul 1958, când Alexandru Drăghici propunea într-un raport adoptarea următoarelor măsuri:

- călugării bănuți de legionarism sau care au îndeplinit funcții în aparatul de stat de dinainte de 1945 să fie scoși din monahism și să li se interzică portul hainelor călugărești;
- desființarea seminariilor monahale și interzicerea frecvențării de către călugări și călugărițe a Institutului Teologic;
- intrarea în monahism să se facă numai cu avizul împunătorilor regionali pentru culte;
- interzicerea cu desăvârșire a înființării de mănăstiri și schituri și închiderea celor care au fost înființate după 23 august 1944, urmând ca acestora să li se dea destinația anterioară, adică de biserici deservite de un preot de mir;
- numărul mănăstirilor să fie redus la jumătate;
- terenul, inventarul agricol și utilajele mănăstirilor desființate să fie predate GAC-urilor din jur;
- interzicerea intrării elementelor tinere în mănăstiri fixându-se limita de vârstă de la 50 de ani în sus².

Câteva din propunerile lui Alexandru Drăghici se vor regăsi în textul Decretului Nr. 410/19 noiembrie 1959, care după cum spuneam prevedea desființarea unor mănăstiri și excluderea din monahism a mai multor călugări și călugărițe.

În anii premergători Decretului și după aplicarea lui, foarte mulți monahi (din diferite trepte de slujire) și monahii au fost acuzați de diverse manifestări împotriva regimului comunist: că desfășoară activități dușmănoase contra reformelor regimului; că au legături cu elementele reacționare și legionare; că au fost adepți ai regimului antonescian și au susținut

² Cristian Vasile, *Biserica Ortodoxă Română în primul deceniu comunist*, Curtea Veche Publishing, București, 2005, p. 259, *apud.* ASRI, fond D, dosar 2487, f. 90.

războiul împotriva Rusiei prin cuvântări și instigații; că au atacat prin predici, materialismul dialectic; că sunt ostili regimului; că difuzează știri reacționare auzite la posturile imperialiste ș.a. Între cei acuzați și menționați în notele de informare ale securității amintim de la Mănăstirea Neamț, monahii: Eufrosin și Silvestru Urmă, Ghimnazie Ifrim, Victor Ojoc, Haralambie Ursu, Ioachim Spătaru, Vladimir Muscă, arhieriei Atanasie Dincă și Emilian Antal, protosinghelul Petru Pogonat (fost primar și prefect al Iașilor, vicepreședinte al Camerei Deputaților), Emilian Merlescu, Melchisedec Dumitriu (stareț), Iosif Gabor, Elisei Slănină, Ghenadie Crudu etc.; de la Mănăstirea Secu: Neonil Ioniță, Zosima Areanu, Ilarion Bălăiță, Vasian Scripca (stareț), Visarion Ifrim, Luca Moșneagu; de la Mănăstirea Sihăstria: Ioil Gheorghiu (stareț); de la Mănăstirea Văratec: stareța Irina Leca, Ghenadie Caraza, Irinarh Meleşteanu, Epraxia Danilescu, Pamfilia Ciolac; de la Mănăstirea Durău: Vasile Lărgeanu, Vasian Arsenie, Gabor Ipolit ș.a.³ Între ei s-a numărat și părintele Cleopa Ilie de la Mănăstirea Sihăstria care a stat mult timp refugiat prin pădurile Neamțului, fiind agresat fizic de unul din coloneii securității pe nume Polac. Motivul pentru care a fost urmărit de securitate era că în predicile sale polemiza împotriva politicii partidului comunist și al clasei muncitoare. Mulți dintre părinții amintiți au fost anchetați de securitate, mutați în alte mănăstiri și chiar arestați și condamnați la ani de închisoare.

Astfel, până la apariția Decretului nr. 410/1959, statul comunist a luat și alte decizii în defavoarea mănăstirilor, decretul fiind culmea politicii dure îndreptate împotriva Bisericii și în special împotriva mănăstirilor, văzute ca locuri de conspirație împotriva regimului, prin adunarea în sânul lor a multor elemente considerate ostile regimului: legionari, burghezi, intelectuali etc. Chiar dacă decretul nu ar fi fost dat, viața monahală,

³ Cristina Păiușan și Radu Ciuceanu, *Biserica Ortodoxă Română sub regimul comunist 1945-1958*, vol. I, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2001, pp. 204-212

Neamț¹⁵ (cu un număr de 22 de elevi)¹⁶, Mănăstirea Eroii Neamului (unde pentru a organiza și conduce școala monahală a fost trimisă monahia Lavrentia Nița)¹⁷ existau astfel de școli în care monahii învățau, iar la seminarul „Cuvioasa Parascheva” de la Mănăstirea Agapia se aflau în anul 1958, 26 de eleve din eparhie, din care 23 erau bursiere¹⁸.

Existența școlilor monahale, la apariția decretului, nu a fost de un real folos, căci cei care au urmat aceste școli, tineri fiind, au intrat sub „incidența” condițiilor de vârstă și au fost scoși din mănăstiri. Conform decretului, indiferent de vârstă, rămânând în mănăstiri doar cei cu studii teologice, adică absolvenții de seminarii și institute teologice, numărul acestora, raportat la numărul total al viețuitorilor din mănăstiri, fiind foarte mic. Monahii cu studii teologice puteau proveni din absolvenții Seminarului Neamț și ai Institutelor Teologice de la București sau Sibiu, aceste instituții însă răspunzând cu greu nevoii de preoți de enorie pentru parohiile din țară.

Pe lângă situația existentă, mitropolitul Iustin a făcut câteva încercări pentru a ameliora atitudinea comuniștilor față de mănăstiri, trimițând pe cei foarte tineri acasă la părinții lor¹⁹.

¹⁵ *Idem*, Dosar nr. 52, vol. I/1958, n., 16 decembrie.

¹⁶ *Idem*, Dosar nr. 52, vol. II/1958, n., 16 decembrie.

¹⁷ *Idem*, Dosar nr. 52, vol. II/1958, n., 26 noiembrie.

¹⁸ *Idem*, Dosar nr. 52, vol. II/1958, n., 1 noiembrie.

¹⁹ *Idem*, Dosar nr. 8, vol. I/1960, n., 24 martie. Vom aduce ca mărturie scrisoarea monahiei Irimescu Emiliană de la Agapia:

„Înalt Prea Sfințite Stăpâne,

Subsemnata monahia Irimescu Emiliană din Sfânta Mănăstire Agapia, Raionul Târgu Neamț, Regiunea Bacău, venită în această mănăstire din anul 1944, vin prin prezenta cu smerite metanii a Vă aduce la cunoștință următoarele:

Între anii 1950-1953 am completat 7 clase elementare și tot în toamna aceluiași an am fost înscrisă la Seminarul monahal „Cuvioasa Parascheva” din această mănăstire, pe care l-am absolvit în toamna anului 1958. Iar în urma examenului de capacitate am fost și eu trimisă la Institutul Teologic din București unde am urmat ca studentă în anul I.